

آیین دوست‌یابی در اسلام

نویسنده:

محمدرضا بهاری

عضو هیئت علمی دانشگاه تهران

سال تدوین: ۱۳۹۷

سرشناسه : بهاری، محمدرضا، ۱۳۵۲ -
 عنوان و نام پدیدآور : آیین دوستیابی در اسلام / نویسنده محمدرضا بهاری، مشخصات
 نشر : قم: شرق خیال، ۱۳۹۸.
 مشخصات ظاهری : ۲۷۲ ص. ۲۱/۵ × ۱۴/۵ سم.
 شابک : ۹۷۸-۶۰۰-۹۷۸۳۷-۵-۵ : ۳۰۰۰۰۰ ریال
 وضعیت فهرست‌نویسی : فیا
 یادداشت : کتابنامه.
 موضوع : دوستی -- جنبه‌های مذهبی -- اسلام.
 موضوع : Religious -- Friendship Islam -- aspects موضوع : دوستی --
 احادیث
 موضوع : Friendship -- Hadiths
 رده‌بندی کنکره : BPT۵۲/۲
 رده‌بندی دیویی : ۲۹۷/۶۵۲
 شماره کتابشناسی ملی : ۵۸۶۷۷۳

آیین دوستیابی در اسلام

نویسنده: محمدرضا بهاری (عضو هیئت علمی دانشگاه تهران)

صفحه‌آرایی: محمد پاکیزه

ناشر: شرق خیال

شمارگان: ۵۰۰ جلد

نوبت چاپ: اول / زمستان ۱۳۹۸

قیمت: ۳۰۰۰۰۰ ریال

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۹۷۸۳۷-۵-۵

مرکز پخش:

قم خیابان شهدا، کوچه ممتاز، کوچه ۶، شماره ۱۲

تلفن: ۰۲۵۳-۲۴۰۰۷۶۲

فهرست مطالب

مقدمه.....	۱۳
فصل اول: کلیات.....	۱۵
۱. مفهوم‌شناسی.....	۱۵
۲. اهمیت و ضرورت دوست‌یابی.....	۱۷
۳. معیار دوست‌یابی اسلامی.....	۱۹
۴. مؤلفه‌های دوست‌یابی.....	۲۳
الف) گرایش و محبت.....	۲۳
ب) محاسبات عقل.....	۲۴
ج) نور ایمان.....	۲۶
۵. آثار دوست‌یابی برای خدا.....	۲۸
الف) آثار دنیوی.....	۲۸
۱. پاسخ صحیح به نیازهای فطری.....	۲۸
۲. پیشرفت در امور.....	۲۸
۳. همزیستی و کسب فیض از سعادت‌یافتگان.....	۲۹
ب) آثار اخروی.....	۳۰
۱. ایمنی از عقوبت.....	۳۰
۲. برخورداری از اجرهای بی‌پایان الهی.....	۳۲
۳. همدمی انبیا و اولیا در بهشت.....	۳۴
۶. پیامدهای ابراز محبت بر معیار غیرخدایی.....	۳۷
الف) پیامدهای دنیوی.....	۳۷
۱. افول معیارهای انسانی.....	۳۷

- ۳۷ ۲. از بین رفتن ایمان
- ۳۷ ۳. ناپسند شدن افکار و رفتار
- ۳۸ (ب) پیامدهای اخروی
- ۴۱ **فصل دوم: ارزش‌های اخلاقی پایه در دوست‌یابی**
- ۴۱ ۱. مشتاق اختلاط و انس با مردم
- ۴۳ ۲. اهل نرمی و مدارا
- ۴۸ ۳. مشتاق خیررساندن به مردم
- ۵۱ ۴. اخلاص
- ۵۵ ۵. آرامش و وقار
- ۵۷ راه دست‌یابی
- ۵۷ ۱. یاد خدا
- ۵۷ ۲. حکمت و علم
- ۵۸ ۳. حلم و خویش‌داری
- ۵۹ ۴. سکوت
- ۶۰ ۵. تواضع و فروتنی
- ۶۰ ۶. عدالت و حق
- ۶۰ موانع وقار
- ۶۳ **فصل سوم: برخی از اصول اخلاقی مهم در دوست‌یابی**
- ۶۳ ۱. با انصاف
- ۶۶ راه دست‌یابی تقویت ایمان
- ۷۰ ۲. خوش‌خلق
- ۷۷ رابطه خوش‌خلق با صفات دیگر
- ۷۷ الف) خوش‌خلق و پرهیز از چاپلوسی
- ۷۷ (ب) خوش‌خلق و مزاح
- ۷۸ (ج) حسن خلق آری، بی تفاوتی نه!
- ۷۸ (د) خوش‌خلق انسانی و خوش‌خلق برای جلب مشتری
- ۷۹ مبانی حسن خلق

ایمان.....	۷۹
عقل.....	۸۰
آثار و فواید حسن خلق.....	۸۰
آثار دنیوی.....	۸۰
پیوندهای دوستی را محکم و پایدار می کند.....	۸۰
موجب آبادی سرزمین ها و طول عمر می گردد.....	۸۰
موقعیت اجتماعی انسان را بهبود می بخشد.....	۸۱
مشکلات و ناهمواری های زندگی را هموار می سازد.....	۸۱
آثار اخروی.....	۸۱
موجب نیل به درجات عالی می شود.....	۸۱
حساب را آسان می کند.....	۸۱
آمرزش گناهان.....	۸۱
ورود به بهشت.....	۸۲
راه دستیابی.....	۸۲
۳. نرم خو.....	۸۴
آثار نرم خوئی.....	۸۷
راهکارهای دستیابی به نرم خوئی.....	۸۸
۴. خوش رو و بشاش.....	۹۲
تفاوت خوش رویی با لبخند ظاهری.....	۹۶
راه دستیابی.....	۹۶
نگرش صحیح.....	۹۶
شوق و رضایت.....	۹۷
تظاهر به گشاده رویی.....	۹۸
۵. متواضع.....	۹۸
جایگاه و مراتب تواضع.....	۱۰۱
آثار تواضع و فروتنی.....	۱۰۲
راه دستیابی.....	۱۰۴
راه علمی.....	۱۰۴

۱۰۴	توجه به قدرت الهی
۱۰۴	اصلاح تصورات نادرست
۱۰۵	راه عملی
۱۰۸	۶. سخاوتمند و بخشنده
۱۰۹	تعریف و برخی ویژگی‌های سخاوت و بخشندگی
۱۰۹	الف) تعریف سخاوت
۱۱۰	ب) نقش انگیزه در ارزشمندی سخاوت
۱۱۰	ج) جنس سخاوت
۱۱۱	د) ستایش سخاوت
۱۱۳	ه) زمان سخاوت
۱۱۳	و) مراتب سخاوت
۱۱۴	ز) اندازه سخاوت
۱۱۵	راه دست‌یابی
۱۱۹	فصل چهارم: رفتارهای دوست‌یابانه
۱۱۹	۱. سلام پیام‌دار
۱۲۳	شیوه سلام کردن
۱۲۵	احکام سلام
۱۲۶	۲. دست دادن و مصافحه
۱۲۷	شیوه مصافحه
۱۳۰	۳. رعایت ادب
۱۳۲	نشانه‌ها و جلوه‌ها
۱۳۳	شیوه دست‌یابی
۱۳۳	۱. مراقبت
۱۳۳	۲. اسوه قراردادن نیکان و پرهیز از رفتار بدان
۱۳۶	۴. ابراز دوستی
۱۳۸	نقش ابراز علاقه در خانواده
۱۴۰	۵. شوخی و مزاح

حد و مرز شوخی.....	۱۴۳
شوخی های بدفرجام.....	۱۴۶
۶. تشویق.....	۱۴۷
تناسب تشویق و عمل.....	۱۴۹
روش های تشویق.....	۱۵۰
شرایط تشویق.....	۱۵۲
۷. تقدیر و سپاس.....	۱۵۴
راه دستیابی.....	۱۵۷
۸. پاکیزگی و آراستگی.....	۱۵۹
برخی مصادیق آراستگی.....	۱۶۳
۱. پاکیزگی عمومی.....	۱۶۳
۲. رسیدگی به موی سر.....	۱۶۳
۳. آراستگی صورت.....	۱۶۴
۴. کوتاه نمودن ناخن در مردها و بلند نگاه داشتن آن در زن ها.....	۱۶۵
۵. لباس مناسب.....	۱۶۶
۶. عطر زدن.....	۱۶۶
فصل پنجم: گفتارهای دوست یابانه.....	۱۶۹
۱. خوش گوئی.....	۱۶۹
شیوه خوش گوئی.....	۱۷۱
الف) سخن خوب گفتن.....	۱۷۲
ب) خوب سخن گفتن.....	۱۷۶
۲. هنر شنیدن.....	۱۸۰
فصل ششم: موانع دوست یابی.....	۱۸۳
۱. کینه.....	۱۸۴
ریشه یابی کینه.....	۱۸۵
پیشگیری و درمان کینه.....	۱۸۶
۲. عجب.....	۱۸۸
پرهیز از خودشگفتی.....	۱۹۰

۱۹۱.....	پیامدهای خودشگفتی
۱۹۱.....	درمان خودشگفتی
۱۹۲.....	۳. تکبر.....
۱۹۳.....	۴. حسد.....
۱۹۵.....	۵. ستیزه‌گری.....
۱۹۶.....	۶. عیب‌جویی.....
۱۹۹.....	راه درمان.....
۲۰۰.....	۷. بدخویی.....
۲۰۱.....	درمان بدخلقی.....
۲۰۲.....	۸. کم‌رویی.....
۲۰۴.....	روش‌های درمان کم‌رویی.....
۲۰۹.....	فصل هفتم: انتخاب دوست.....
۲۱۲.....	۱. افراد مناسب دوستی.....
۲۱۲.....	۱-۱. دوستی با اهل ایمان.....
۲۱۳.....	۱-۲. دوستی با عاقلان.....
۲۱۴.....	۱-۳. دوستی با اهل علم.....
۲۱۵.....	۱-۴. دوستی با دارندگان اخلاق نیک.....
۲۱۵.....	راستگویی.....
۲۱۶.....	خوش اخلاقی.....
۲۱۶.....	۲. افراد نامناسب برای دوستی.....
۲۱۹.....	۲-۱. پرهیز از دوستی با بی‌خرد.....
۲۲۳.....	۲-۲. پرهیز از دوستی با صاحبان رذایل اخلاقی.....
۲۲۳.....	۲-۲-۱. پرهیز از دوستی با طمعکار.....
۲۲۳.....	۲-۲-۲. پرهیز از دوستی با حسود.....
۲۲۵.....	۲-۲-۳. پرهیز از دوستی با بخیل.....
۲۲۸.....	۲-۲-۴. پرهیز از دوستی با دروغگو.....
۲۳۲.....	۲-۲-۵. از عیب‌جو گریزان باش.....

۲۳۳.....	۲-۳. پرهیز از همنشینی با گنهکار و بدرفتار
۲۳۴.....	۲-۳-۱. فاجران
۲۳۴.....	۲-۳-۲. فاسقان
۲۳۶.....	۲-۳-۳. انسان‌های شرور
۲۳۷.....	۲-۳-۴. خائن، ستم‌گر و سخن‌چین
۲۳۷.....	۲-۳-۵. معصیت‌کاران
۲۳۸.....	۲-۳-۶. چابلوسان
۲۴۰.....	۲-۳-۷. پرهیز از دوستی با دنیا پرستان
۲۴۱.....	۲-۳-۸. دوستی با جنس مخالف
۲۴۴.....	۳. امتحان دوست
۲۴۵.....	۳-۱. به خشم آوردن دوست
۲۴۶.....	۳-۲. یاری خواستن از او در سختی‌ها
۲۴۷.....	۳-۳. امانتداری
۲۴۸.....	۳-۴. پایبند بودن به آداب دینی
۲۴۸.....	۳-۵. مسافرت
۲۴۹.....	فصل هشتم: حفظ دوستی
۲۵۰.....	۱. دیدار
۲۵۲.....	۲. وفاداری
۲۵۴.....	۳. میانه‌روی
۲۵۴.....	۴. آفت‌زدایی
۲۵۷.....	فصل نهم: آسیب‌شناسی دوست‌یابی
۲۵۷.....	از بین رفتن شرم و حیا بین دوستان
۲۵۸.....	ابراز صداقت و آسیب افشای رازهای حساس
۲۶۱.....	اظهار محبت و آسیب افراط در محبت
۲۶۲.....	آسیب وقت‌نشاسی
۲۶۴.....	اختلاط با جماعت و آسیب رنگ‌پذیری
۲۶۶.....	فهرست منابع

مقدمه

این اثر در صدد ارائه آیین دوستیابی اسلامی است و از دو نظر درخور توجه می‌باشد: نخست برای کسانی که برای باورهای دینی خود مقید به آداب اسلامی هستند و در نیت پاک خود در نظر دارند روابط خود را بر اساس آموزه‌های دینی تنظیم نمایند و دیگر برای هر انسان آزاده‌ای که قصد دارد روابط خود را بر اساس معیارهای انسانی طرح‌ریزی کند و به انجام برساند.

اکنون سؤال این است که نظر اسلام درباره معیار و چگونگی برقراری روابط دوستانه چیست؟ این سؤال به صورت عام مطرح شده، لازم است برای روشن‌شدن بیشتر به صورت خاص چنین مطرح شود:

من به عنوان یک مسلمان، با چه معیار و هدفی، چگونه و با چه کسی ارتباط دوستانه برقرار نمایم؟ همچنین بعد از برقراری ارتباط با بهره‌مندی از چه روش‌هایی می‌توانم آن را حفظ کنم؟ و آفات آن را بزدایم؟

اجمالاً پاسخ داده می‌شود در این اثر سعی شده بر اساس آموزه‌های اسلامی معیار مناسب مقام انسانی و الهی انسان ارائه شود تا در سایه آن بر جوشش محبت از خواستگاه فطری آن تأکید و از گل‌آلودشدن زلال آن جلوگیری نماید. تلاش ما بر این بوده تا روش‌های ناب اسلامی را در چگونگی بازسازی و شکل‌گیری شخصیت، اخلاق و رفتار دوست‌یاب ارائه دهیم تا در این مرحله در وجود فرد زمینه برای پیدایش ملکات درونی و بیرونی مرتبط با دوستیابی فراهم شود. آن‌گاه برای مصون‌ماندن از تأثیرات سوء دنیوی و اخروی دوستان بد و بهره‌بردن از توانمندی دوستان خوب در تأمین سعادت دنیا و آخرت معیارها و ویژگی‌هایی ارائه می‌شود که فرد

دوست‌یاب بتواند به مهارت و توانایی کافی در شناخت و انتخاب دوست مناسب از بین مخاطبان دست یابد.

لازم به تذکر نیست که اهمیت مهارت حفظ دوستی از اصل دوست‌یابی پراهمیت‌تر نباشد، کمتر نیست؛ چراکه بی‌توجهی به این مسئله تلاش‌های گذشته ما را بی‌اثر می‌نماید.

برای از بین بردن شکاف و جدایی در روابط دوستانه آداب و مهارت‌هایی اصلاحی از آیات و روایات اخذ که امکان مدیریت صحیح بحران‌ها و ترمیم رابطه دوستی میسر می‌گردد. درنهایت مباحث آسیب‌شناختی دوست‌یابی، این امکان را در اختیار قرار می‌دهد که قبلاً از خطرات احتمالی پیشگیری نماییم و ضمناً در دوست‌یابی و ایجاد رابطه از شتاب معقولی برخوردار باشیم.